

III. Fransa'da Sosyal Politika

- Fransa'da Sosyal Politika uygulamaları İngiltere ve İsviçre'ye nazaran daha geç ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak Fransa'daki sanayileşme hareketinin daha geç ortaya çıkması sebep olarak gösterilebilir.
- 1789 Fransız Devrimi sonucunda ticaret ve sanayi serbestisi gelişmiş ve devletin ekonomiye müdahalesi önlenmiştir. Bu durum ayrıca sosyal politika önlemlerinin ortaya çıkmasını geciktirmiştir.
- Liberal dönemin sonucunda 1830 tarihinden itibaren Fransa'da emek sömürüsünün arttığı, işçi sınıfının olumsuz çalışma koşullarının belirginleştiği ve grev olaylarının yoğunlaştığı söylenebilir.

- Dr. Villerme'nin çeşitli kentlerde yapmış olduğu araştırmalardan sonra yayımladığı «İpek, Pamuklu ve Yünlü Sanayide Çalıştırılan İşçilerin Fizik ve Moral Durumlarının Tablosu» isimli raporu Fransa'da 1840 sonrasındaki toplumsal politika uygulamalarına yön vermiştir.

1) Çocukları Koruyucu Sosyal Politika Önlemleri

Fransa'da da ilk sosyal politika önlemleri çocukları korumaya yönelik olarak ortaya çıkmıştır.

1841 tarihli yasa: Fransa'da kabul edilen ilk sosyal politika düzenlemesidir. Oldukça sınırlı iyileştirmeler öngörmüştür.

- Bu yasa işe kabul yaşını 8 olarak belirlemiş,
- 16 yaşından küçük çocukların sağlıkları için zararlı ve tehlikeli işlerde çalıştırılmalarını yasaklamış,
- 8-12 yaşındaki çocukların ise çalışma sürelerini günde 8 saat olarak saptamıştır.

Denetim mekanizmasının olmaması, bu yasanın tam olarak uygulanmasını engellemiştir.

1874 tarihli yasa: Bu düzenleme başlangıçta sadece kız çocuklarını uygulama içine almıştır. Daha sonra yasanın kapsamı genişletilmiş ve sanayide çalışan tüm çocuklar kapsam altına alınmıştır.

- Bu yasa ile 12 yaşından küçük çocukların sanayide çalıştırılmaları yasaklanmıştır.
- Çalışma süresi 12 saat olarak saptanmıştır.
- 16 yaşından küçük erkek çocuklarının ve 21 yaşından küçük kız çocuklarının gece çalıştırılmaları yasaklanmıştır.
- Pazar dinlencesi çocuklar için bir hak olarak tanımlanmıştır.

1892 tarihli yasa: Daha önceki iki düzenlemenin ölçütlerini geliştirmiş, çocuklar için çalışma süresini 10 saat olarak belirlemiş, işe kabul yaşını da 13 olarak saptamıştır.

1892 yılından sonra yetişkinler için kabul edilen sosyal politika uygulamaları çocukları da etkilenmiştir.

- 2) Kadınlar için Koruyucu Sosyal Politika Önlemleri

Fransa'da kadınlara yönelik sosyal politika önlemleri çok azdır. Yetişkinlere yönelik uygulamalardan kadınlar da yararlanmıştı.

- 1842 tarihinde yapılan bir düzenleme ile kadınların yer altında çalışmaları yasaklanmıştı.
- 1892 yasası kadınların günlük çalışma sürelerini 11 saat olarak saptamıştı.
- 1909 yasası, işçilere doğum sonrası 4 haftalık ücretli izin öngörmüştü.

3) Yetişkin İşçilere Yönelik Sosyal Politika Önlemleri

- Fransa'da yetişkin işçilere yönelik sosyal politika uygulamaları 1848 hareketlerinden sonra ağırlık kazanmıştır. Bu tarihten sonra sendikalar kurulmaya başlamış, çalışma ve yaşam koşullarını düzenlemek adına çeşitli uygulamalar hayata geçirilmiştir.
- 1884 tarihli yasa sendikaların kurulmasına izin vermiştir.
- 1890 tarihli yasa işçilerin karneye bağlanması usulüne son vermiş, maden işçilerine iş güvenliği getirmiştir.
- 1895 yılında demiryolu işçilerine sendika hakkı verilmiştir.
- 1898 yasası iş kazaları sonucunda işçiye ödenek verilmesini ve bunun sorumluluğunun da işverende olması ilkesini getirirmiştir.
- 1900 yasası ile kadın ve erkeklerin günde 10 saat çalışmaları düzenlenmiştir.
- 1928 ve 1930 yasaları analık, hastalık, iş görmezlik, yaşlılık ve ölüm gibi konularda sigorta uygulamaları hayata geçirmiştir.
- 1932 yasası yoksul ailelerin işverenlerce desteklenmesi uygulamalarını geliştirmiştir.

Almanya'da Sosyal Politika

- 18. yüzyılda başlayan ve 19. yüzyılda gelişerek devam eden Sanayi Devrimi, Alman İmparatorluğu'nda da, fabrikaların bulunduğu bölgelerde yoğunlaşan işçilerin çalışma ve sağlık koşulları giderek kötüleşmiştir.
- Yaşam kalitesi düşük olan, ekonomik, siyasal ve sosyal haklardan mahrum kalan işçi sınıfının durumu, toplumsal huzursuzlukların her geçen gün arttığı bir toplumun meydana gelmesine neden olmuştur. Uzun çalışma saatleri, gelir yetersizliği, kötü yaşam koşulları, işsizliğin artması gibi nedenlerin yanı sıra, 1873 yılında başlayan ekonomik buhran, sadece gelir seviyesi düşük olan kesimi değil, toplumun büyük bir kısmını olumsuz etkilemiştir.
- Bunun sonucunda, hastalık, iş kazası ve maluliyet gibi sosyal risklere karşı, dönemin şansölyesi Otto von Bismarck, zorunlu sigorta sistemini başlatmıştır.

Çocuklara Yönelik Düzenlemeler

- Almanya'da 1839 tarihli "Fabrikalarda Genç İşçileri Çalıştırılmasına İlişkin Yasa" 9 yaşından küçük çocukların çalıştırılmasını yasaklamış, 9-16 yaşlarındaki çocukların günlük iş süresini 10 saat ile sınırlamıştır.
- Bu çocukların günde 5 saat okula gitme zorunluluğu ile iş süresi içinde 1.5 saat ara dinlenmesi öngörmüştür.
- Bunun yanında Pazar günleri ile 21.00-05.00 arası gece dönemlerinde çalıştırmaları da yasaklanmıştır.
- 1853 tarihinde yapılan değişikliklerle çalışma yaşı 12'ye yükseltilmiş, 12-14 yaşlarındaki çocukların günlük iş süresi en çok 6 saat olarak kabul edilmiştir. Nihayet, denetim konusunda getirilen önemli bir iş müfettişlerine yasa hükümlerinin yürütülmesinin denetlenmesi görevi verilmiştir.

Kadınlara Yönelik Sosyal Politikalar

Almanya'da kadınları koruyucu yasal düzenlemeler dışında kadınlara özgü önemli bir sosyal politika uygulaması olarak 19. yüzyılın sonlarına doğru uygulamaya konulan analık sigortasıdır.

- Sigortalı anneye, doğumdan önce 6 hafta, doğumdan sonra 8 hafta boyunca analık parası ödenmektedir.

Yetişkin İşçilere ve Toplumun Geneline İlişkin Sosyal Politikalar

- Sanayi Devrimi ile birlikte artan sosyal sorunlar ve toplumsal huzursuzluklar, günümüz çağdaş sosyal güvenlik sistemlerinin önemli bir parçasını oluşturan sosyal sigorta uygulamalarının hayata geçirilmesine sebebiyet vermiştir.
- Öncelikle Bismarck, 1881 yılında bir imparatorluk fermanı hazırlamıştır. Bahse konu fermanda, ülkedeki iç huzuru yeniden tesis etmek ve yardıma muhtaç kişilere daha fazla sosyal güvenlik sağlayabilmek amacıyla çeşitli kanunların çıkarılacağı duyurulmuştur.
- Verimli bir üretimin gerçekteşebilmesi, ekonomik gelişmenin ve büyümenin sorunsuz devam edebilmesi için, işgücünün sağlıklı olması gerekmektedir. Bu bilinç ile harekete geçen Bismarck, ilk olarak, **1883'te Hastalık Sigortası Kanunu**'nu çıkarmıştır. Ardından, **1884'te Kaza Sigortası ve 1889'da Yaşlılık ve Maluliyet Sigortası Kanunları** kabul edilmiştir.

Bismarck modeli, dört temel unsura dayanmıştır.

- Bütün sanayi işçileri için zorunlu sigorta
- Düşük ücret alan sınıfın zorluk çekmeden primlerini ödeyebilmesi için maaşa dayalı prim ödemeleri
- İşverenlerin idareyi ellerinde bulundurması ve fon kullanımını kontrol edebilmesi için prim ödeme zorunluluğunun işçi ve işveren arasında paylaşılması
- İşveren ve işçilerin kendi kendilerini yönettikleri geleneksel işçi fonlarının sisteme entegre edilmesi

- Anılan dönemde, devletin sosyal politikası genişlerken, ekonomik gelişmeye bağlı olarak sigortalı sayısında da artış yaşanmıştır.
- Sanayileşme hızla sürerken, kendi işini kuranlar çoğalmış, çalışanların ücretleri yükselmiş, sosyal sigortadan elde edilen gelirler artmıştır. Bu gelişmeler, sosyal güvenlik alanında iyileştirme yapılmasını kolaylaştırmıştır.
- 1911 yılında kabul edilen Sigorta Kanunu ile birlikte, sosyal güvenlik hakları standartlaştırılmış ve birleştirilmiştir. Hastalık sigortası; tüm tarım işçilerini, hizmet sektöründe çalışanları, seyyar satıcıları ve evde yapılan sanat işleri ile uğraşanları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bununla birlikte, yaşlılık ve maluliyet sigortası, geride kalanları da kapsayacak biçimde iyileştirilmiştir.